

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโนนตะแบง ตำบลหนองตะไก้
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวปราณีต ขวัญสูงเนิน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นางสาวปราณีต ขวัญสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโนนตะแบง

อาจารย์ที่ปรึกษา : อ.ดร.โสภณ วงศ์แก้ว, 106 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโนนตะแบง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองตะไก่อำเภอสูงเนิน
จังหวัดนครราชสีมา

มีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการดังนี้

1. เพื่อประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและ
ประเมินโครงการ 2. เพื่อเป็นการศึกษาด้านแบบหรือวิธีการที่ใช้เป็นศูนย์กลางในการสร้างความเข้ม
แข็งในชุมชนนั้นได้ 3. เพื่อให้ นักศึกษาและสถาบัน ได้มีส่วนร่วมศึกษาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
อย่างแท้จริงและเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่าง
กันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ตำบลและประเทศ 4. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงาน
ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมายตามที่กองทุนกำหนดมากน้อยเพียงใด 5. เพื่อ
ทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไร
บ้าง 6. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและ
ทราบข้อมูล ตัวชี้วัดที่ทางกองทุนกำหนด

ผลการประเมินโครงการ พบว่า การที่กองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบงจะบรรลุวัตถุประสงค์
ของการประเมินโครงการได้ สมาชิกกองทุนต้องให้ความร่วมมือกันรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาใน
การประกอบอาชีพของตนให้มากกว่านี้ และสมาชิกควรจะต้องกล้าแสดงความคิดเห็น คณะ
กรรมการควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเข้มงวด

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา...*นางสาวปราณีต ขวัญสูงเนิน*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา...*อ.ดร.โสภณ วงศ์แก้ว*
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา...*.....*

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

๗๑ (๗๗)

(อาจารย์ ไสภณ วงศ์แก้ว)

กรรมการสอบ

๗๑ (๗๗)

(อาจารย์ ไสภณ วงศ์แก้ว)

(อาจารย์ อารักษ์ ธีอำพน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ ๙ เดือน ๙ พ.ค. ๒๕๕๕

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำเร็จลุล่วงได้ก็ด้วยความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายดังนี้

คณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ให้การศึกษาและให้คำปรึกษา

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ติดต่อประสานงานและให้ข้อมูล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะไก่อ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลและการติดต่อประสานงาน

เจ้าคณะตำบลหนองตะไก่อ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่อำนวยความสะดวกให้สถานที่จัดกิจกรรม

เจ้าอาวาสวัดโนนตะแบง ตำบลหนองตะไก่อ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่อำนวยความสะดวกให้สถานที่จัดกิจกรรม

อ.ดร. ไสภณ วงศ์แก้ว ให้คำปรึกษาตรวจทานและให้การศึกษา

นายเนือม จิระการณั์ พัฒนากร อำเภอสูงเนิน ที่ได้ช่วยเหลือในการให้ข้อมูลและช่วยเหลือให้คำแนะนำในการจัดเวทีประชาคม

ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูล

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน และชาวบ้าน โนนตะแบง ที่ได้เสียสละเวลาให้ข้อมูล ตอบแบบสอบถาม และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

ผู้เกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งที่มีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ อันมีส่วนช่วยให้การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้ประเมินโครงการขอขอบคุณ

ผู้จัดทำ

นางสาวปราณีต ขวัญสูงเนิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
กรอบความคิดทฤษฎี	2
วิธีการดำเนินการ	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	5
2. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แบบคำขอขึ้นทะเบียนและแบบประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
3. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
4. หลักการประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)	7
5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารและจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
บทที่ 3 วิธีการประเมินโครงการ	10
1. วิธีการประเมิน	10
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	10

3. ตัวแปร/ตัวชี้วัดในการประเมิน	11
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	14
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	15
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	15
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	16
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	16
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	18
3. ผลการทดลองวิธีใหม่	20
4. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	20
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	20
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	20
บทที่ 5 สรุปผลการประเมินและข้อเสนอแนะ	22
1. สรุป อภิปรายผล	22
2. ข้อเสนอแนะ	24
บรรณานุกรม	25
ภาคผนวก	
ก. แบบ บร. ต่าง ๆ	
ข. เอกสารระเบียบการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
ค. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและแบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	
ง. แผนที่หมู่บ้านโนนตะแบง	

สารบัญตาราง

	หน้า
1. แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์	8
2. การประเมินบริบท	11
3. จำนวนและร้อยละของประชากร	17
4. จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำ	18

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ถดถอยจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1,000,000 บาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อการประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและประเมินโครงการ
2. เพื่อเป็นการศึกษาด้นแบบหรือวิธีการที่ใช้เป็นศูนย์กลางในการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนนั้นได้

3. เพื่อให้นักศึกษาและสถาบันได้มีส่วนร่วมศึกษาแลกเปลี่ยนปัญหาท้องถิ่นอย่างแท้จริง และเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ตำบล และระดับประเทศ

4. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ ตามที่กองทุนกำหนดมากน้อยเพียงใด คือ

4.1 หมู่บ้านและชุมชนเมืองมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

4.2 หมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความสามารถในการบริหารในการจัดการกองทุน

4.3 หมู่บ้านและชุมชนเมือง มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

4.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันทางด้านสังคม

4.5 ประชาชนในท้องถิ่น มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

5. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

6. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ใช้การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟฟ์โมเดล” ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่อักษรมีความหมาย ดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

- ซิฟฟ์โมเดลนี้ ศาสตราจารย์ ดร. เกลียว นูรีภัคดิ์ สร้างขึ้นโดยศึกษาแนวความคิดเชิงระบบ (Systems Concepts) และการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) ทฤษฎีระบบฉบับนี้ มีลักษณะเนื้อหาสาระเป็น “ ทฤษฎีทั่วไป “ หรือ เป็นความคิดพื้นฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption) ที่รองรับทฤษฎีเฉพาะด้านหรือทฤษฎีเฉพาะเรื่อง กล่าวคือ ทฤษฎีเฉพาะด้านทั้งหลายต่างก็มีข้อตกลงเบื้องต้นมาก่อนว่า “ ผลย่อมเกิดจากเหตุ “ ดังเช่นที่เป็นความคิดหลักของทฤษฎีระบบ จากนั้นแต่ละทฤษฎีดังกล่าว จึงเจาะจงระบุแต่ละคู่ของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล

เมื่อนำทฤษฎีระบบไปใช้อธิบายเหตุการณ์หรือแก้ไขปัญหาเราสามารถนำเอาทฤษฎีอื่นๆ เฉพาะด้านมาใช้ร่วมกันได้อย่างไม่มีความขัดแย้ง ทฤษฎีระบบจึงเป็นเหมือนเบ้าหลอมรวมทฤษฎีอื่นๆ เข้ามาใช้งานด้วยกันได้

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้วิจัยปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 2 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนเมือง

ขั้นที่ 3 ใช้ ซิฟฟ์โมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะ

ทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 ศึกษาจากเอกสาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

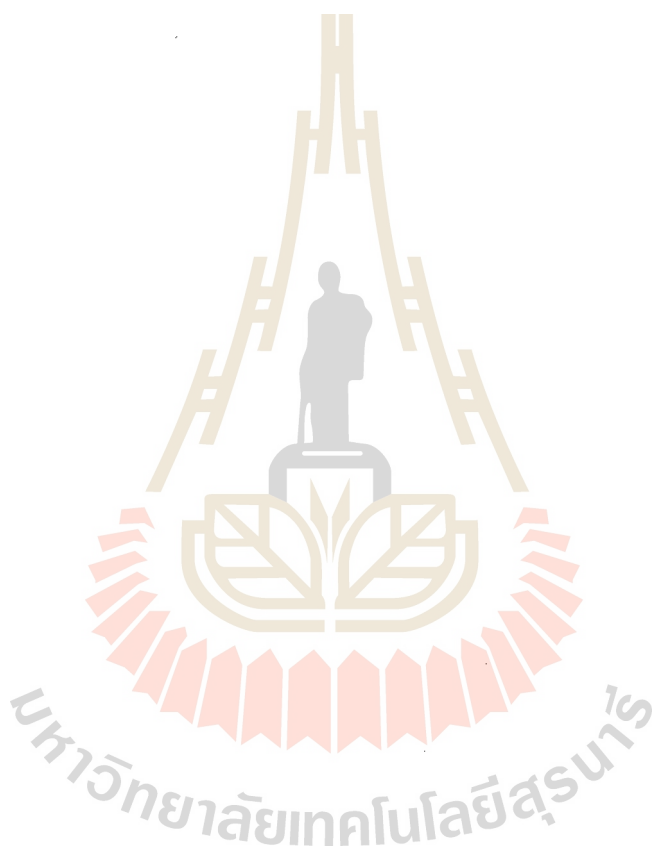
1. ได้ทราบว่ามีเงินทุนหมุนเวียนที่ในแต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับไปนั้น เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้นเพียงใด

2. ได้ทราบถึงขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนด้วยตนเองได้

3. ได้ทราบถึงกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ช่วยแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. ได้ทราบถึงศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5. กระบวนการทำสารนิพนธ์ของผู้วิจัยมีส่วนช่วยสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนหรือหมู่บ้าน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาการต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงว่า หลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาการด้านเทคนิควิธีการ ประเมินที่นำมาใช้ในครั้งนี้นี้ มีความถูกต้องและสมเหตุสมผลในหลักวิชาการ ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)
5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

ระเบียบการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง “ระเบียบการสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544”

ให้มีคณะกรรมการคนหนึ่งเรียกว่า “ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. “ ซึ่งมีคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการ นายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

จำนวนไม่เกิน 4 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคนและให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

ระเบียบการคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การจัดตั้งกองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยมีการจัดเวทีชาวบ้าน คือ จำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเองโดยสมาชิก ซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน

2. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจากผู้ที่มีคุณสมบัติครบ โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนสนับสนุนให้มีการเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรมและให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำแบบประเมินความพร้อมและร่างระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีบริบทหมู่บ้านรวมทั้งให้ข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ ตามความเป็นจริง สำหรับใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

สถานที่ตั้งสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน ศาลาศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน บ้านโนนตะแบง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองตะไก่อ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 30380

3. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบง มีสาระสำคัญดังนี้

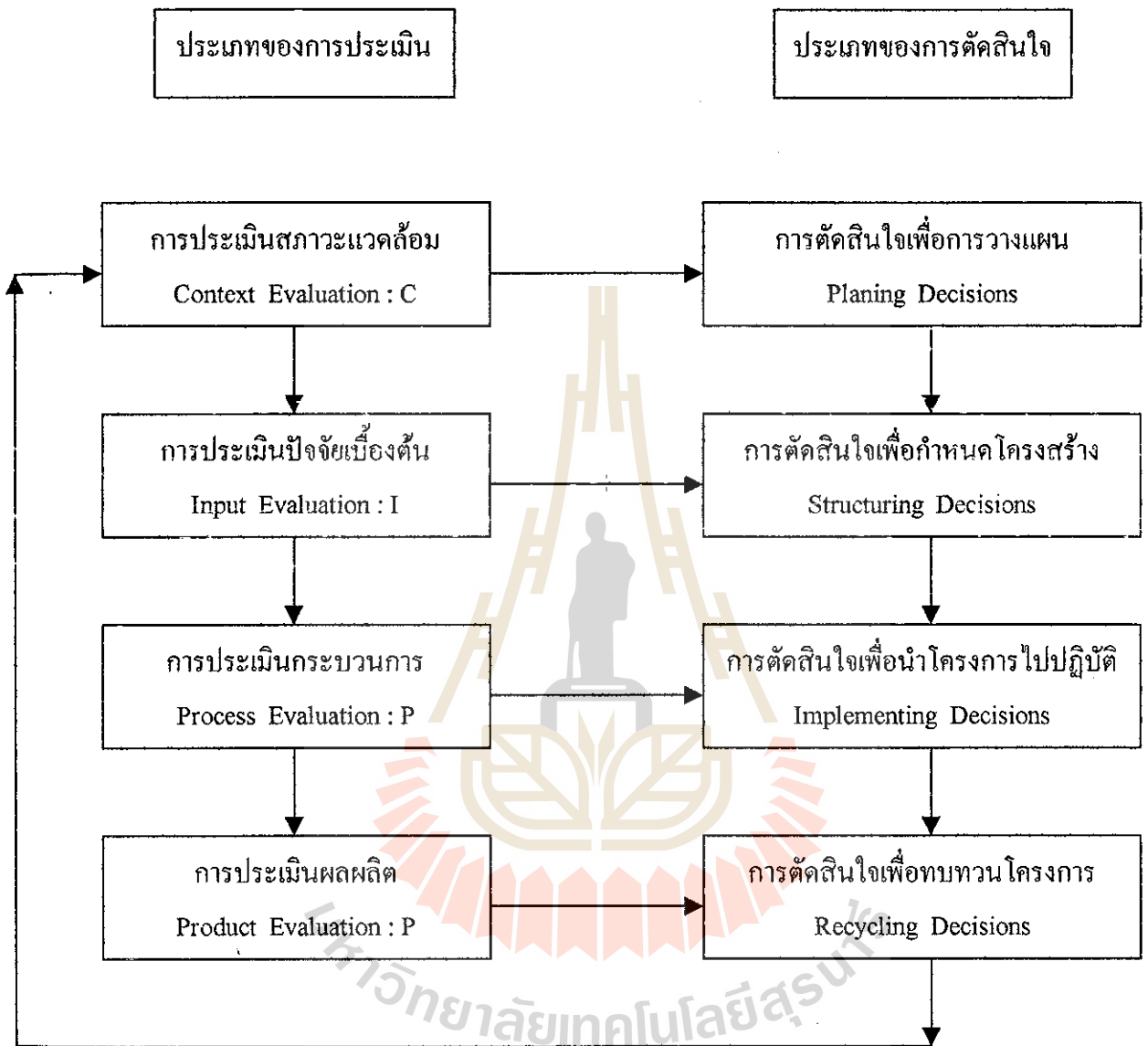
1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนต่อคณะกรรมการให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้
2. คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท กรณีพิเศษให้กู้ได้ไม่เกินห้าหมื่นบาท
3. กรณีที่ผู้กู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ต้องเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนทราบโดยเร็ว
4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
6. ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
7. กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญา ไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย เสียค่าปรับตามจำนวนที่กองทุนกำหนดไว้
8. ในกรณีที่ผู้กู้ได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

4. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาเสนอ สำหรับใช้เป็นแนวทางเลือกในการตัดสินใจ

รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล มีประเด็นที่ต้องประเมินแบ่งเป็น 4 ประเภท และได้ นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน

ตารางที่ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์มีดังนี้

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินกับการตัดสินใจ

5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจัดสรรทุนการศึกษาให้บัณฑิตเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโครงการและประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถทำการวิจัยติดตามประเมินโครงการตลอดจนสร้างจิตสำนึก ในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผล ตลอดจนวิจัยการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนิน ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 วิธีการประเมิน

วิธีการประเมินที่นำมาประยุกต์ใช้ครั้งนี้คือ ตามกรอบความคิดทฤษฎีชีพชีพโมเดล ที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 องค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล
2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโนนตะแบง หมู่ที่ 8 ต.หนองตะไก้ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ซึ่งแต่ละบุคคลมีสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกได้ดังนี้ คือ

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- สมาชิกที่ได้รับเงินกู้	จำนวน	38	คน
- สมาชิกที่ยังไม่ได้รับเงินกู้	จำนวน	34	คน
- สมาชิกกองทุนทั้งหมด	จำนวน	72	คน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ผู้นำชุมชน ผู้นำอาสา ผู้นำกลุ่มอาชีพ
ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 ตัวแปร/ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับโครงการกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ ซึ่งแนวความคิดอย่างเป็นระบบนี้มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. บริบท
2. ปัจจัย
3. กระบวนการ
4. ผลผลิต

ตามกรอบการประเมินแบบ CIPP MODEL ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้แบ่งออกเป็นการประเมินระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

ตารางที่ 2 การประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	การเก็บข้อมูล
- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	- ที่มาของชื่อหมู่บ้าน - สภาพทางภูมิศาสตร์ - อาชีพของชาวบ้าน	- ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน - ผู้นำชุมชน	- ศึกษาจากเอกสาร - สัมภาษณ์ตาม บร. 1
- สภาพภูมิศาสตร์	- อาณาเขต - ที่ตั้งหมู่บ้าน	- ผู้นำชุมชน - จากเอกสาร	- สัมภาษณ์ - ศึกษาจากเอกสาร
- วัฒนธรรมและประเพณี	- ประเพณีที่สำคัญ - ภาษา - ความเชื่อ	- ผู้นำชุมชน - ผู้อาวุโส - ชาวบ้าน	- สัมภาษณ์ตามบร.1 - ศึกษาจากเอกสาร - สังเกต
- ความเข้มแข็งของชุมชน	- ความซื่อสัตย์ - ความสามัคคี - การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - การยกย่องคนทำความดี - การรวมกลุ่ม - การช่วยเหลือผู้ด้อย	- ชาวบ้าน	- สัมภาษณ์ตามบร.2

	โอกาส		
- อาชีพเดิม	- อาชีพหลัก/รอง - ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ	- สมาชิกในหมู่บ้าน - สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	- สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	- ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน	- สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	- สัมภาษณ์ตามบร.11
- สภาพความเป็นอยู่	- มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่อย่างไร	- สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	- สัมภาษณ์ - สังเกต

การประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	การเก็บข้อมูล
- นโยบาย ระเบียบ	- รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี - รายละเอียดระเบียบกองทุน	- ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	- ศึกษาจากเอกสาร
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	- คุณสมบัติ - จำนวน - ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง - วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการ	- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - ระเบียบต่าง ๆ ของกองทุน	- สัมภาษณ์ - ศึกษาจากเอกสาร
- เงินกองทุน 1 ล้านบาท	- วันที่ได้รับอนุมัติ - การเก็บรักษาเงิน	- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	- ศึกษาจากเอกสาร

- จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติ	- จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติ	- สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติ	- สัมภาษณ์
- วัตถุประสงค์การกู้ เงินตามโครงการ	- วัตถุประสงค์การกู้ เงินตามโครงการ	- สมาชิกที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	- สัมภาษณ์

การประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	การเก็บข้อมูล
- การจัดทำระเบียบ ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	- กระบวนการในการ จัดทำระเบียบกองทุน	- คณะกรรมการกอง ทุน - สมาชิกกองทุน - ระเบียบกองทุน	- สัมภาษณ์จากคณะ กรรมการกองทุนและ ชาวบ้าน
- ระบบบัญชีกองทุน	- จำนวนเล่มบัญชี - ปัญหาในการจัดทำ - ผู้จัดทำบัญชี	- คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	- สัมภาษณ์ - ศึกษาจากเอกสาร
- การรับสมัคร	- ระยะเวลาในการรับ สมัคร - ขั้นตอนการรับ สมัคร - คุณสมบัติ	- คณะกรรมการกอง ทุน - ระเบียบกองทุน	- สัมภาษณ์จากคณะ กรรมการ - ศึกษาจากเอกสาร
- ประเภทสมาชิก	- การกำหนดประเภท สมาชิกและเหตุผล		
- ขั้นตอนการขอกู้	- ขั้นตอนในการกู้ - เอกสารประกอบ การกู้	- คณะกรรมการกอง ทุน - ระเบียบ	- สัมภาษณ์ - ศึกษาจากเอกสาร

การประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	การเก็บข้อมูล
- จำนวนสมาชิกกองทุน	- จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นและลดลง	- คณะกรรมการ - ทะเบียนสมาชิกกองทุน	- สัมภาษณ์ - ศึกษาจากเอกสาร
- จำนวนผู้ได้รับเงินกู้	- จำนวนผู้ได้รับเงินกู้ - จำนวนผู้ยื่นกู้	- คณะกรรมการ - ทะเบียนคูปองหนี้	- สัมภาษณ์ - ศึกษาจากเอกสาร
- การพึ่งพาตนเอง	- ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุน	- สมาชิก , คณะกรรมการกองทุน	- สัมภาษณ์
- ความเข้มแข็งของชุมชน	- ความซื่อสัตย์และความสามัคคี	- สมาชิกในชุมชน	- สัมภาษณ์

ตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทำวิจัยได้ใช้เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาปัญหาโดยแบ่งออกเป็น

1. การสังเกตและการบันทึก (Observation)

การสังเกตและการบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกลักษณะการรวมกิจกรรมทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานตาม บร.

3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน 5 ครั้ง

4. การศึกษาเจาะลึกกรณี 38 ราย

การศึกษาเจาะลึกกรณีสมาชิกที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบรายงาน (บร.) และใช้การเก็บข้อมูลเพิ่มเติม สังเกตและสัมภาษณ์ตาม บร. ต่าง ๆ ดังนี้

แบบรายงาน บร.1 แบบรายงานบริบทชุมชน

แบบรายงาน บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็ง

แบบรายงาน บร.3 แบบรายงานความรู้ ทัศนคติที่ดีต่อกองทุน

แบบรายงาน บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน

แบบรายงาน บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบรายงาน บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

แบบรายงาน บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัด

แบบรายงาน บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

แบบรายงาน บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

แบบรายงาน บร.10 สรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

แบบรายงาน บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

แบบรายงาน บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง
2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์โดยไม่ใช่สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้
2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎีซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 – 5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการทดลองวิธีการใหม่

ตอนที่ 4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 5 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

การพัฒนาสังคม โดยเฉพาะสังคมชาวโลกมีมาพร้อมกับการเกิดสังคมมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันมี 3 กลุ่มใหญ่ คือ สังคมดั้งเดิม สังคมชาวบ้านและสังคมเมือง การดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมดั้งเดิมเป็นแบบพึ่งตนเองมาก ไม่ค่อยมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากนัก การพัฒนาประเทศจะต้องพัฒนาโครงสร้างทางสังคมโดยอาศัยสถาบันทางสังคม ซึ่งมีทั้งสถาบันครอบครัวและเครือญาติ สถาบันทางการศึกษา สถาบันสาธารณสุข สถาบันการเมืองการปกครองและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพและการพึ่งพาตนเองได้ของชุมชน

บริบทหมู่บ้าน

ประวัติหมู่บ้าน

บ้านโนนตะแบงเป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณ 90 ปีที่ผ่านมา โดยมี นายพรหมนางเที่ยง พบพิมาย สองสามีภรรยา อพยพมาจากบ้านปรุ ต. ในเมือง อ. เมือง จ. นครราชสีมา และจากนั้นก็มีคนเริ่มตามมาตั้งบ้านเรือนเพิ่มอีก ต่อมาได้เรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านโนนตะแบง” เนื่องจากมีต้นตะแบงเป็นจำนวนมาก อยู่บริเวณรอบหมู่บ้าน

การตั้งถิ่นฐาน

บ้านโนนตะแบง ในปัจจุบัน มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองตะไก่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเดิมนั้นชาวบ้านในหมู่บ้านโนนตะแบงนั้นมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองแวง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองตะไก่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

อาณาเขตติดต่อ

บ้านโนนตะแบง หมู่ที่ 8 ต. หนองตะไก่อ. สูงเนิน จ. นครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อดังนี้
ทิศเหนือ ติดกับ บ้านหนองพะยอม หมู่ที่ 6 ต. หนองตะไก่อ. สูงเนิน
จ. นครราชสีมา

ทิศใต้ ติดกับ เขตอำเภอปักธงชัย จ. นครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับ เขตอำเภอปักธงชัย จ. นครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านโสกจาน หมู่ที่ 7 ต. หนองตะไก่อ. สูงเนิน จ. นครราชสีมา

ลักษณะประชากร

ปัจจุบันหมู่บ้านโนนตะแบง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองตะไก่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 47 ครอบครั้ว มีบ้าน 47 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 180 คน ชาย 88 คน หญิง 92 คน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละของประชากร
1. เพศ		
- ชาย	88	49%
- หญิง	92	51%
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	9	5%
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	17	9%
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	23	13%
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	7	4%
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	13	7%
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	85	47%
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	9	5%

60 ปี 1 วันขึ้นไป	17	9%
3. จบการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4	50	28%
มัธยมศึกษาปีที่ 3	38	21%
มัธยมศึกษาปีที่ 6	8	4%
ปวช.	10	6%
ปวศ.	5	3%
ปริญญาตรี	2	1%

ที่มา กชช.2ค. ปี 2545

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน โนนตะแบงประกอบไปด้วยแหล่งน้ำของสาธารณะและแหล่งน้ำส่วนบุคคล ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำดิน	2 บ่อ	✓	-
บ่อน้ำบาดาล	2 บ่อ	-	✓
สระน้ำ	2 สระ	✓	-
ประปาหมู่บ้าน	1 แห่ง	✓	-

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมเป็นดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านพึงพอใจกับนโยบายการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท มาให้กับหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองมาก เพราะ ชาวบ้านได้นำเงินทุนดังกล่าวที่ทำเรื่องเสนอข้อมาใช้นั้นมาใช้ประกอบอาชีพตามที่ตนต้องการ ได้อย่างได้รับประโยชน์สูงสุด

2. เงิน 1 ล้านบาท ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินกองทุนที่รัฐบาลจัดสรรมาให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อให้สามารถนำมาเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ผลการดำเนินงานในปัจจุบัน มีผู้กู้เงินทั้งหมด 72 ราย ได้รับอนุมัติงวดแรก 38 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 989,000 บาท คงเหลือ 11,000 บาท ส่วนที่เหลือที่ยังไม่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เนื่องจากต้องรออยู่ในรอบต่อไป

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านจะมีการแต่งตั้งขึ้นมา 1 ชุด จากการทำประชาคมของชาวบ้าน โดยทุกครอบครัวต้องมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนและเป็นไปด้วยความโปร่งใส

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า ผู้กู้ทุกคนจะต้องทำโครงการเสนอผู้ต่อคณะกรรมการก่อนว่าผู้ไปประกอบอาชีพด้านใด หลังจากนั้นคณะกรรมการก็จะพิจารณาว่าวัตถุประสงค์ที่เสนอผู้ไปนั้นสามารถเป็นไปได้หรือไม่อย่างไร

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การทำบัญชีของผู้ที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีนั้น ผู้จัดทำบัญชีไม่เข้าใจในการทำบัญชีของกองทุน เนื่องจาก บัญชีกองทุนประกอบไปด้วยข้อมูลหลายเล่มมารวมกัน จึงค่อนข้างยุ่งยากในการจัดทำบัญชี

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้

ผู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในอาชีพที่ตนทำโครงการเสนอผู้มาประกอบอาชีพในด้านที่เสนอผู้ไป จึงทำให้ได้รับผลกำไรที่คุ้มค่ากับการที่ดำเนินการผู้ไป แต่ระยะเวลาในการกู้ อาจไม่เพียงพอในการเก็บเกี่ยวผลผลิตบางชนิด

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนไม่เพียงพอในการนำไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพบางอย่าง เนื่องจากกิจการบางอย่างมีต้นทุนการดำเนินงานสูง

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า การกู้เงินไปประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ ตามที่เขียนโครงการเสนอผู้ไปนั้น ผู้กู้ได้นำเงินทุนมาบริหารอย่างถูกวิธีทำให้กิจการมีกำไรเกิดขึ้น การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ นั้น มีความหวังที่จะได้รับชำระคืนทุกราย ซึ่งตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก

ตอนที่ 3 ผลการทดลองวิธีการใหม่

ผลการทดลองวิธีการใหม่ ทั้งที่โครงการริเริ่มเองและผู้ที่ทำสารนิพนธ์ได้แนะนำหน่วยกองทุนหมู่บ้าน หรือ การทำกิจการของผู้กู้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ผลการดำเนินการ พบว่า

3.1 วิธีการผสมอาหารหมูแบบใหม่ ผลการทดลอง พบว่า การนำต้นกล้วยมาหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ และสับให้ละเอียดแล้วนำมาผสมกับหัวอาหารและรำจะทำให้หมูเจริญอาหารมากขึ้น น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นเร็ว

ตอนที่ 4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้ คือ

- 1.1 อาชีพปลูกอ้อย
- 1.2 อาชีพปลูกมันสำปะหลัง
- 1.3 อาชีพเลี้ยงหมู
- 1.4 อาชีพเลี้ยงวัว

ตอนที่ 5 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 ผลที่เกิดจากทรัพยากรบุคคล พบว่า เป็นส่วนสำคัญที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่ง ได้มีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในด้านต่างๆ ทั้งในด้านความคิด ศิลธรรม การประกอบอาชีพ การพูด การประสานงานและผู้นำที่มีบาร์มี ผู้นำด้านต่าง ๆ เหล่านี้มีบทบาทและความสำคัญต่อ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2 ผลที่เกิดจากกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้นเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด

ตอนที่ 6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการเขียนตอนที่ 6 นี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้รายการตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ได้แสดงไว้ ดังนี้

6.1 ตัวชี้วัดหรือตัวแปร

6.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า เป็นผลดีที่แต่ละหมู่บ้านได้รับ เพราะมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและสามารถช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้านในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินได้ ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ถือเป็นโครงการที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศ

6.1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า มีการบริหารงานที่เป็นระบบเป็นไปด้วยความโปร่งใส มีระบบตรวจสอบ ระบบติดตาม โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

6.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีการเรียนรู้ เพื่อการพึ่งตนเองที่ดี รู้จักหารายได้เสริมเพื่อช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

6.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว

6.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 1 ล้านบาท ไปนั้น ส่วนใหญ่มีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนที่สูงและกองทุนนั้นมีความเข้มแข็งในการดำเนินงาน

6.2 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุน 1 ล้านบาท นั้น มีการเรียนรู้ในการบริหารจัดการที่ดีได้ด้วยตนเองและเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

6.3 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 1 ล้านบาท ไปนั้น ส่วนใหญ่มีความเข้มแข็งเพราะสมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนแต่ละชุมชนจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีความสามัคคีกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์ในบทที่ 5 นี้ เป็นการนำเอาสาระสำคัญตั้งแต่ บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 มาสรุป เพื่อให้เห็นประเด็นในการทำสารนิพนธ์โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

1.2 อภิปรายผล

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบง สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

1.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

1.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสาร

นิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่

3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3. ผลการดำเนินการ

1. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
2. ผลการทดลองวิธีการใหม่
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบง บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบง เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบง จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง คณะกรรมการบริหารกองทุน ปฏิบัติตามระเบียบในการอนุมัติเงินกู้มีความโปร่งใส

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้ เพื่อการพึ่งตนเอง ของกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบง เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในหมู่บ้าน โนนตะแบง มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มปลูกอ้อย กลุ่มปลูกมัน

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในหมู่บ้าน โนนตะแบง มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือ ร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพ กลุ่มเลี้ยงหมู องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชน รู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล การอยู่ในหมู่บ้าน โนนตะแบง

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง เช่น เมื่อผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

4.2 ผลกระทบโดยตรง เช่น สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม เช่น วิธีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองตะไก้ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในการบริหารจัดการกองทุนคณะกรรมการควรติดตามประเมินผลกองทุนอย่างต่อเนื่องและควรเข้มงวดเรื่องการปล่อยเงินกู้ให้แก่สมาชิก โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ การประสานงานการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุนควรให้สมาชิกได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึง

2. สมาชิกกองทุนควรให้ความร่วมมือกันรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพของตนเองให้มากกว่านี้ และสมาชิกกองทุนควรกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง ณ เวลานั้น

3. หมู่บ้าน โนนตะแบง ถือได้ว่าประสบผลสำเร็จ เนื่องจากสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้รอบแรกทั้งหมด 38 รายนั้น นำเงินต้นมาชำระพร้อมดอกเบี้ยครบทั้งหมด 38 ราย ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะสนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน โนนตะแบงต่อไป

บรรณานุกรม

กชช.2ค. ปี 2545. บ้านโนนตะแบง.

กฤษฎา วงษ์สันต์. 2535. การพัฒนาชุมชน. สถาบันราชภัฏสุรินทร์

กฤษฎา วงษ์สันต์. ม.ป.ป. เอกสารประกอบบทเรียน “การพัฒนาชุมชนเปรียบเทียบ”.

สถาบันราชภัฏสุรินทร์.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน 2544. คู่มือสำหรับ

ประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง,

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงาน 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. ว่าด้วยคณะ

กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะอาจารย์บัณฑิตพัฒนา. ม.ป.ป. คู่มือเตรียมสอบพนักงานเทศบาล.

ปรีชา สุกใส. 2541. หลักการพัฒนาชุมชน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. 2542. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร

บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ.

สถาบันราชภัฏสุรินทร์. 2542. เอกสารประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยาการเครือข่าย.

เอกสารประกอบ “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพการพัฒนาชุมชน 3 และการสัมมนาปัญหาชุมชน:

กรณีศึกษาบ้านตะแบก หมู่ที่ 6 ตำบลโชคเหนือ อำเภอลำควน จังหวัดสุรินทร์ : 2543.